GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ĎI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șĕse lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șĕse lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 79. *Vinerĭ în 25 Maiŭ (6 Iunie)* **1884.**

Brașovŭ în 24 Maiu, (5 Iunie.)

Alegĕtorii românĭ s'au pronunțatŭ prin graiulŭ trămișilorŭ lorŭ la conferență.

Poporulŭ dintre Tisa și Carpațĭ nu póte trăĭ făr' de drepturĭ, făr' de limbă și fără de cultură românéscă, c'unŭ cuvêntŭ elŭ nu póte trăĭ făr' de drepturĭ politice-naționale egale cu ale celorlalte națiunĭ conlocuitóre. De aceea alegĕtorii noștri sunt firmŭ hotărîțĭ de-a luptá în unire și cu tóte mijlócele iertate pentru egala îndreptățire politică-națională a Românilorŭ în acestŭ statŭ.

Etă cu puține cuvinte însemnătatea votului de Marțĭ alŭ conferinței noționale electorale din Sibiiu.

Acestŭ votŭ nu cuprinde ceva nou, elŭ nu se deosebesce de votulŭ conferenței dela 1881. Nicĭ situațiunea politică a poporului românŭ nu s'a schimbatŭ, cu singura deosebire, că astăďĭ este încă și mai amenințătóre ca la 1881.

Décă periculŭ este mai mare urméză că și paza nóstră trebue se fie mai mare și lupta, ce ne-amŭ decisŭ a luptá spre apĕrarea limbei și a naționalității nóstre, se fie mai intensivă și mai energică ca până acum. Este de lipsă sĕ ne strîngemŭ șirurile și mai tare spre a înfrânge tóte periculele.

Convingerea, că fie-care Românŭ trebue sĕ'șĭ facă datoria pe deplinŭ și că timpulŭ șovăiturelorŭ și alŭ tocmelelorŭ a trecutŭ, s'a manifestatŭ în conferența din urmă mai tare ca acum trei anĭ, și acesta este resultatulŭ celŭ mai îmbucurătorŭ, ce l'a produsŭ solidaritatea proclamată la 1881.

De aceea putemŭ ďice aďĭ cu mai multŭ dreptŭ ca la 1881: Amŭ făcutŭ unŭ pasŭ înainte, dér nu spre stricăciunea, ci spre binele nostru, nu spre slăbirea, ci spre întărirea forțelorŭ nóstre naționale, nu spre abisulŭ desbinărilorŭ și alŭ neînțelegilorŭ, ci spre portulŭ salvatorŭ alŭ armoniei și alŭ conlucrărei frățescĭ pentru binele și fericirea poporului românŭ.

A doua óră ne presentămŭ lumei c'unŭ votŭ unanimŭ, prin care cei 156 trămișĭ ai alegĕtorilorŭ românĭ au doveditŭ, că viuă e consciința națională si tare este sêmțulŭ de solidaritate alŭ Românilorŭ.

Votulŭ de Marțĭ va folosí multŭ causei române atâtŭ în monarchiă câtŭ și în Europa. Cei ce s'au îndoitŭ în puterea elementului nostru vorŭ sci sĕ aprețieze de aicĭ încolo mai multŭ forța lui de resistență și vorŭ înțelege, că unui poporŭ ca acesta nu i se cuvine rolulŭ umilitorŭ de paria, de anexă a rassei maghiare dominante, ci că elŭ merită o sórte mai bună, mai démnă de omenire și de civilisațiunea véculuĭ.

Atitudinea membrilorŭ conferenții trecute și spiritulŭ ce domnea între ei a mai doveditŭ afară de acésta, că ómenii nostri au încetatŭ de a mai confundá forma de combatere cu combaterea însășĭ și cu scopulŭ ei. Astăďĭ sémte fie-care, că reușita atêrnă numai și numai dela energia ce-o vomŭ desvolta-o în luptă și dela solidaritatea câtŭ mai strînsă a tuturorŭ factorilorŭ naționalĭ.

Cândŭ vomŭ ajunge prin disciplinarea nóstră la gradulŭ de energiă și solidaritate, la care năsuimŭ, atuncĭ putemŭ fi sigurĭ, că nicĭ o putere contrară nu va mai puté zădărnicĭ isbênda dreptei și sântei nóstre cause!

Scirĭ telegrafice.

(Serv, part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Agramŭ, 5 Iunie. — Krestici șĭ-a retrasŭ demisiunea dela președintele dietei.

Paris, 5 Iunie. — Taxa vamală pentru făină n'are sĕ se mărécă.

Portsaid, 5 Iunie. — Unŭ numĕrŭ de 250 de soldațĭ englesĭ de marină au plecatŭ la Suakins.

Berlin, 5 Iunie. — In onórea împĕrătesii Rusiei s'a datŭ unŭ prânďŭ de galǎ la împĕratulŭ, la care au asistatŭ marele princese, prințulŭ Danesŭ Waldemar, toțĭ membrii casei regale și ambasada germană. (Biur. telegr. din Pesta).

Discursulŭ d-lui V. Babeșŭ

raportorulŭ comisiunei de 30 alésă de conferența din Sibiu.

Domnilorŭ! Er a căďutŭ sórtea asupra mea (sĕ trăiască) de a fi raportorulŭ comisiunei. Credŭ, că vĕ vețĭ fi convinsŭ, încă dela prima voce, ce am pronunțatŭ, că sunt răgușitŭ. Dacă pe lângă tóte aceste, n'am respinsŭ a primi acésta sarcină, este importanța causei. Vĕ rogŭ sĕ-mĭ dațĭ atențiunea necesară, ca sĕ nu fiu silitŭ a-mĭ forțá organulŭ și a gătá în mijloculŭ discutiunei.

Domnii delegațĭ, carĭ au avutŭ ocasiune acum trei anĭ a participá la lucrările conferenței. Îșĭ vorŭ aduce aminte, că discuțiunea în comisiune a ținutŭ trei ďile întregĭ. Acuma am terminatŭ mai curêndŭ; pentrucă dóră deslegarea cestiunei ar fi fostŭ mai ușóră, mai simplă, și am terminatŭ în dóue ďile, fiindŭ intețițĭ de scurțimea timpului, avêndŭ în vedere dorința acelorŭ domnĭ delegațĭ, carĭ doriau sĕ plece câtŭ mai îngrabă acasă, pentru de a informá poporulŭ despre cele ce am desbătutŭ și hotărîtŭ noi aicĭ și a pregătí lupta electorală. Greutățile, domnilorŭ, care ne încungiură pe noi în țera nóstră, în moșia nóstră străveche, suntŭ motivele, carĭ ne-au adusŭ aicĭ și carĭ ne facŭ sĕ ne frământămŭ mințile pentru aflarea căilorŭ, pentru găsirea unui desnodămêntŭ, și a mijlócelorŭ de a eși din aceste greutățĭ. Inainte de acestea cu trei anĭ, dela acestașĭ locŭ, am accentuatŭ mai vêrtosŭ durerile și dorințele nóstre și pedecile ce întimpinămŭ în dosvoltarea nóstră internă.

Îmĭ permitețĭ acum, domnilorŭ, ca sĕ mergŭ unŭ pasŭ mai afundŭ în cestiune și sĕ esplicŭ de unde vine acéstă miserabilă situațiune internă, care nelinișteșce spiritele tuturorŭ celorŭ nepreocupațĭ, tuturorŭ celorŭ neangajațĭ la politica dominantă. E bine sĕ cunóscemŭ logica lucrurilorŭ pentru o mai bună orientare.

Dela anii 1859 și 1866, dela căderea monarchiei nóstre la Magenta și Sadova, de atuncĭ, domnilorŭ, ecuilibrulŭ Europei s'a alteratŭ în parte, ér' dela anulŭ 1870 și 1871, dela căderea Franței s'a schimbatŭ acestŭ ecuilibru cu totulŭ. Nu mai sunt dominante acum ideile, ce mai nainte au fost adoptate, și nu mai sunt dominante tendințele, cari mai înainte dedeau cursŭ lucrurilorŭ. Inainte de acele evenimente, inițiativa în politica cea mare a popórelorŭ era la Franța. D-vóstră scițĭ fórte bine, că Franța este generósă și că politica ei a fost totdeauna mai multŭ séu mai puținŭ politica popórelorŭ europene. Schimbându-se situațiunea, a devenitŭ dominantă politica din Berlin și elementulŭ domnitorŭ în acéstă situațiune fiindŭ cu totulŭ altulŭ, atâtŭ după natura lui, câtŭ și după cultura, și după interesele sale, d'aci a trebuitŭ sĕ se schimbe și politica. Fiindŭ Germania dătătóre de tonŭ, au trebuitŭ sĕ se schimbe principiile politice în mai întrégă Europa și sĕ se acomodeze Germaniei. Care este politica germană? Germania cuprinde unŭ elementŭ, care în privința intelectuală este celŭ mai înaintatŭ în cultură și cuprinde peste 50 milióne suflete. Elŭ îșĭ are ramificațiunile sale în tóte părțile, și anume spre Orientŭ este de așa natură, încâtŭ décă cineva ar eschide pe Germania din Orientŭ, după cum a eschis'o multŭ timpŭ Franța din părțile apusene cu comerciulŭ, cu industria, cu coloniile, cu influința sa, ar veni în pericolulŭ, ca 4 până în cincĭ milióne de ómenĭ pe anŭ sĕ-i péră de fóme; pentru-că Germania nu póte produce atâtea cereale, ca sĕ susțină numĕrulŭ celŭ mare alŭ poporațiunii, ci productele ei principale suntŭ industriale, pentru a cărorŭ desfacere n'are alte piețe de câtŭ piețele Orientului. In populațiune Germania este fórte productivă și are absolută trebuință d'a scóte colonii. Mai nainte ea îșĭ îndreptá plusulŭ producțiunei spre America; dér astăďĭ de cândŭ Germania a devenitŭ dominantă, coloniele ce trecŭ peste mare sunt perdute. Astfelŭ ceea ce făcea mai nainte Germania prin coloniile sale în Orientŭ, începêndŭ de prin secolulŭ alŭ XI, trebue sĕ continue acum cu mai mare sistemŭ, trebuindŭ sĕ domineze în Orientŭ, prin politica sa, sĕ-șĭ facă locŭ pentru coloniele sale, care sĕ-i garanteză puterea ei în Europa. Acésta este politica germană, cuprinsă în cunoscutulŭ »Drang nach Osten.« Care este astăďĭ devisa modernei politice germane? Este pacea. Germania a câștigatŭ mare putere și are trebuință de multŭ timpŭ, ca sĕ șĭ-o asigureze prin consolidare. Pe câtŭ timpŭ Germania singură nu este de ajunsŭ pentru asigurarea acestei păcĭ, ea trebue sĕ facă presiune, mai dulce séu mai amară, asupra vecíniiorŭ, pentru a și-i face prietinĭ séu vasalĭ, pentru ca așa sĕ aibă la disposițiune, la casŭ de nevoie, forțele militare ale acelor popóre. Vețĭ înțelege dar pentru ce cei de la Berlinŭ după Sadova și după Sedanŭ au stăruitŭ, ca Austria sĕ facă și sĕ susțină dualismulŭ; voiau adecă s'o sfâșie și slăbéscă pentru ca prin unŭ astfelŭ de sistemŭ sĕ-i facă imposibilă emanciparea de sub puterea séu conducerea lorŭ. Aicĭ în aceste espunerĭ se cuprinde esplicarea puterii, forței, ce ni se face din afară. De aicĭ greutățile situațiunei la noi. Ne vomŭ sforța multŭ timpŭ și în deșertŭ, ca, pe lângă acestŭ sistemŭ, sĕ ne ușurămŭ sórtea. Datuni-sa libertate și putemŭ noi face aicĭ în țeră multe de capulŭ nostru; dar dóue lucrurĭ nu le putemŭ face, adecă: a reduce contribuțiunile, carĭ devinŭ din ce în ce totŭ mai marĭ, și a desvolta o industriă, prin carea sĕ se scótă industria germană din Orientŭ. (Așa este!)

E vorba, ce ďice la acésta Europa, adecă puterile marĭ, căcĭ puterile micĭ nu cadŭ în cumpĕnă. Ďicŭ și ele totŭ ceea-ce ďice Germania, că p a c e a este interesulŭ comunŭ. Și causa este pentrucă nu suntŭ gătite de rĕsboiŭ. Dacă vețĭ cercetá bugetele de rĕsboiŭ ale staturilorŭ marĭ, vĕ vețĭ spăriá de sumele, ce cuprindŭ pentru forțele militare. Franța consumă spre acestŭ scopŭ preste unŭ miliardŭ, Germania nu multŭ mai puținŭ, Austria preste 100 milióne; chiar mica Româniă de lângă noi, carea la 1866 cândŭ a venitŭ Carolŭ domnŭ, avea 12 milióne anualŭ, are aďĭ în bugetulŭ sĕu 32 milióne. Acésta este ce consumă forțele popórelorŭ, ce face materialminte nesuferită sórtea lorŭ.

La acéstă politică domnii nostri Ungurĭ singurĭ s'au alăturatŭ și ei, necruțândŭ m a r i l e s a c r i f i c i i; căc le-a venitŭ bine, ca după o luptă de apróe 300 anĭ sĕ trăiéscă în bună frățietate cu vecinii nemțĭ. Nu ďicemŭ și cu dinastia, căcĭ dinastia sigurŭ a doritŭ sĕ véďă tóte popórele supuse sceptrului sĕu în bună înțelegere între sine. (Așa este!) Fiindŭ lucrurile astfelŭ vomŭ înțelege multe din cele întêmplate la noi.

Este sciutŭ că domnii dela putere la noi, representanții rasei maghiare, când s'a făcutŭ dualismulŭ au îngrăditŭ prin felŭ de felŭ de condițiunĭ dominațiunea lorŭ. Au făcutŭ marĭ concesiunĭ în privința financelorŭ, a industriei, a comerciului. Sacrificiile au fostŭ marĭ și tótă presa independentă și toțĭ bărbații politicĭ cu judecată proprie, simt nu numai greutatea acelorŭ sacrificii, ci o și pronunță pe fiecare ďi prin jurnale și pe alte căi. Ne putemŭ închipuì cât de tristă este acéstă situațiune, dacă partea dominantă în țară a făcutŭ astfelŭ de grele sacrificii, încâtŭ oposițiunea ďice că suntŭ insuportabile. Este lucru naturalŭ, că in recompensă ei au trebuitŭ se céră și avantage, carĭ se corespundă sacrificiilorŭ. Durere însă că avantagele stipulate de ei pentru Ungaria nu sunt în favorulŭ poporațiunei întregĭ din Ungaria, ci numai pentru o parte mică. Au creďiutŭ stăpânitorii nostri, că ajunge ca sĕ-șĭ asigure prosperitatea rasei lorŭ, ca sĕ pótă suporta grelele sacrificii luate asuprășĭ. Nu potŭ trece peste acestŭ punctŭ, fără a produce câte-va cifre, ca sĕ vedețĭ că nu este fără temeiŭ, ceea ce combate oposițiunea. Cândŭ

s'a făcută dualismulŭ scimŭ că s'a făcutŭ după lupte grele. Faţă cu absolutismulŭ din 1849 — 1860, provisorulŭ dela 1860 — 1867 scimŭ ce lupte a purtatŭ şi argumentele politice de carĭ s'au folositŭ domnii, ce adĭ suntŭ la putere. Cine va luá în mânĭ diarele senatului imperialŭ înmulţitŭ din 1860 şi va cetì vocile celorŭ 7 representanţĭ din Ungaria, totŭ ómenĭ de frunte politicĭ şi va cetì cifrele aduse de ei despre comerciulŭ Ungariei, despre industria ei etc., séu va cetì îngrozitórele judecăţĭ ale lorŭ asupra sarcinelorŭ publice şi va compara sarcinile de atuncĭ cu cele de acum, se va speria de resultatulŭ cmparaţiunii. (Va urma).

Convocărĭ.

Adunarea generală a despărţământului VIII (Alba-Iulia) alŭ Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului românŭ, se convócă prin acésta în comuna Sântimbru pe diua de 6 Iuliu 1884 st. n.

Din şedinţa subcomitetului VIII alŭ Asociaţiunei transilvanie pentru literatura şi cultura poporului românŭ, ţinută în Alba-Iulia la 11 Maiu 1884

Ioanŭ Piposiu.
directorŭ,

Subscrişii delegaţĭ ai conferinţei generale din Sibiu, pentru darea de sémă şi decretarea afacerilorŭ electorale, învitămŭ pe alegĕtorii românĭ din partida naţională ai cercului electoralŭ Cehulŭ-Silvaniei într'o conferinţă, ce se va ţine în Băsescĭ la 9 Iunie st. n. 2 ore p. m., adecă a doua di de Rusalii.

Georgiu Popŭ. Demetriiu Suciu.

Alegĕtorii românĭ de partida naţională din cerculŭ electoralŭ alŭ Orăştiei sunt convocaţĭ pe a treia di de Rusalii, 10 Iunie st. n., spre a ascultá darea de sémă a delegaţilorŭ de la conferinţa din Sibiu.

Samuilŭ Popŭ,
preşedintele clubului electoralŭ.

Cronica dilei.

Din Clusiu aflămŭ, că Dr. Farkas, profesorŭ la Universitate, în urma gravei lovitură ce a primitŭ, este în periclu de a'şĭ perde viaţa. Otelulŭ, în care deputaţii guvernamentalĭ 'şĭ-au făcutŭ profesiunea de credinţă şi au banchetatŭ, a fost păzitŭ de soldaţĭ postaţĭ anume, pentru ca sĕ nu fie din nou atacaţĭ. S'au făcutŭ mai multe arestărĭ, între care şi trei studenţĭ universitarĭ şi unŭ coredactorŭ dela diarulŭ »Ellenzék.« Tóte diarele înculpă poliţia, că n'a intervenitŭ la timpŭ. Spiritele continuă a fi agitate.

*

Sâmbătă în 26 ale l. c. la orele 11 a. m. se va ţiné în capela dela îngropătóre din Gróverĭ unŭ parastasŭ în memoria repausatului Ciprianŭ Porumbescu. Suntemŭ sigurĭ, că nicĭ unulŭ din numĕroşii cunoscuţĭ ai repausatului nu vorŭ lipsi de la acéstă solemnitate religiósă.

Sala otelului „Împĕratulŭ Românŭ" din Sibiiŭ.

»Pester Lloyd« dela 3 Iunie, publicândŭ o dare de sémă despre conferinţa Românilorŭ din Sibiiŭ, descrie în următorulŭ modŭ însemnătatea istorică a salei, în care s'au ţinutŭ şedinţele conferinţei:

„Intre representanţii Românilorŭ am vĕdutŭ între alţi membri ai camerei Transilvaniei dela 1863 şi 4 pe înaltulŭ advocatŭ dela Turda Iónŭ Raţŭ, care multŭ a încărunţitŭ de atuncĭ încóce, pe veteranulŭ publicistŭ George Bariţŭ, carĭ la 1863 şi 4 au luatŭ parte atâtŭ de activă la desbaterea proiectelorŭ stabilite de cancelaria Curţii, condusă de d-nii Nádasdy, Reichenstein şi Friedenfels. Aceştĭ bărbaţĭ şi-au esprimatŭ durerea lorŭ peutru puţina durată a erii de strălucire a guvernului Schmerling-Belkredi într'unŭ memorandŭ, pe care împreună cu alţĭ deputaţĭ l'au supusŭ M. Sale împĕratului; şi cu tótă neisbênda lorŭ de atuncĭ n'au încetatŭ până adĭ de a luptá cu armele resistenţiii pasive în contra sistemei actuale.

Am mai vĕdutŭ pe consiliarulŭ guvernialŭ în pensiune, d. Ilie Măcelaru, care la 1867 a provocatŭ o mare ferbere în camera din Pesta, adresându-se romănesce: »Inaltă casă!« Ceea ce a făcutŭ pe înţeleptulŭ naţiunei maghiare, pe rĕposatulŭ Deák sĕ declare, că, după cum au trecutŭ timpurile, cândŭ popórele purtau rĕsboiŭ pentru catechisme, totŭ aşa au sĕ trécă şi vremile, cândŭ ómenii nu se vorŭ mai combate pentru literile ABC.

Intre delegaţĭ se mai aflau şi domnii: Nicola, Şuluţŭ, Manu, Hanea, Axente, carĭ asemenea au făcutŭ parte din camera dela 1863 şi 4. Adĭ în loge nu erau persónele ce s'au vĕdutŭ asistândŭ la 1863, între carĭ amintimŭ pe comitele Andrassy, fostulŭ ministru preşedinte alŭ Ungariei, şi pe d. Tisza, actualulŭ prim-ministru.

Sala, în care s'a ţinutŭ conferinţa, e la Otelulŭ »Impĕratulŭ Românŭ.« Ea are o mare însemnătate istorică. La 1722, în acéstă sală au primitŭ clasele privelegiate »Sancţiunea pragmatică.« La 1837, în acéstă sală au depusŭ aceleaşĭ clase jurămêntulŭ de fidelitate pentru regele Ferdinandŭ. La 1863 şi 4, aicĭ a dăinuitŭ camera trunchiată, care a confiscatŭ constituţiunea maghiară şi a trimisŭ representanţĭ în parlamentulŭ din Viena, convocatŭ de Schmerling.

Corespondenţe particulare ale »Gaz. Trans.«

Viena, 26 Maiŭ.

In dilele acestea furtunóse, cândŭ atmosfera e atâtŭ de încărcată cu electricitate duşmănósă şi îndreptată contra nóstră a Românilorŭ, nicĭ unulŭ din carĭ facŭ parte din lanţulŭ românŭ nu póte fi indiferentŭ de ceace se petrece în ţera nóstră. Cine dintre noĭ, fie bĕtrênŭ séu fie tinĕrŭ nu se simte adêncŭ atinsŭ în inima lui când aude, cetesce séu vede scandalele ce le facŭ pretinşii „propagatorĭ aĭ culturei în Orientŭ." Ungurii voescŭ cu totŭ preţulŭ a ne înegri în faţa streinilorŭ numindune rĕsvrătitorĭ etc., pe cândŭ într'adevĕrŭ ei, în nebunia lorŭ de maghiarisare şi fanatismŭ suntŭ rĕsvrătitorii şi călcătorii legilorŭ. Aşa au fostŭ şi în trecutŭ aşa sunt şi astădĭ, căcĭ lupulŭ îşĭ schimbă pĕrulŭ ér năravulŭ nicĭ odată.

Ungurii nu potŭ trăi fără aţiţărĭ contra celorlalte naţiunĭ conlocuitóre, cu deosebire contra Românilorŭ, nu potu trăi fără a'şĭ fanatisá inteliginţa şi tinerimea lorŭ cu neadevĕrurĭ faţă cu celelalte naţiunĭ conlocuitóre, într'unŭ cuvêntŭ nu potŭ trăi fără de a agitá.

Dér sĕ o scie fiecare Ungurŭ, că nu este putere pe lumea asta care sĕ póte copleşi simţimêntulŭ nostru naţionalŭ românescŭ şi a ne face sĕ ne lăsămŭ de dulcea nóstră limbă, fiica Romei cei bĕtrâne şi gloriόse; nicĭ unŭ guvernŭ, nicĭ unŭ despotismŭ nu va fi în stare a ne deslipi de sublimele datine ale poporului nostru, de ideile nóstre românescĭ, de patria nóstră străvechiă, care este aprópe jumĕtate Ungaria, Bănatulŭ şi Transilvania.

Amŭ cetitŭ cu adêncă indignare cele petrecute în Clusiu la 3 (15) Maiŭ etc. şi vătămarea ce-a făcut'o tinerimea ungurésca, pretinsă cultă, dela universitatea de acolo, bravei tinerimi şi junimei romane, în specialŭ însĕ prin acésta s'a vătămatŭ întréga junime studiósă de la orĭ ce Universitate séu alte scóle înalte.

Din acéstă causă, cândŭ se tractéză de o vătămare naţională, de o vĕtĕmare a nóstră a tinerimii apeléză la toţĭ fraţii Clusienĭ şi la cei ce studiéză aiurea a luá în seriósă desbatere acéstă vătămare, a se consultá şi a cere tinerimeĭ unguresci din Clusiu séu capilorŭ lorŭ satisfacţiune corĕspundĕtóre pe cale cinstită şi legală.

Sĕ nu lăsămŭ lucrulŭ baltă, sĕ pretindemŭ cu energiă satisfacţiunea — adevĕrulŭ trebue sĕ triumfeze căcĭ e cu noĭ, cu insultaţii şi batjocoriţii.

Cu ocasiunea batjocurii ce a trebuitŭ sĕ sufere feciorii »opincei valahice,« iubiţii noştri fraţĭ din Clusiu, mai multĭ tinerĭ românĭ de aicĭ din Viena amŭ espedatŭ o telegramă fraţilorŭ noştri. Telegrama însă nu s'a primitŭ nicĭ până astădĭ de Clusienĭ, n'o cunóscem cu tóte acestea, ca fraţii noştrĭ din Clusiu sĕ cunóscă cuprinsulŭ acelei telegrame, o lasŭ sĕ urmeze aicĭ:

. . . . „Suntemŭ cu voi contra duşmanului „comunŭ, murimŭ mai bine în luptă cu gloria străbună „decâtŭ sĕ fimŭ sclavi érăşĭ în vechiulŭ nostŭ pământŭ."

Mai mulţĭ studenţĭ românĭ.

Ca în totŭ anulŭ aşa şi în anulŭ acesta tinerii din Viena au serbatŭ diua de 3 (15) Maiu în modŭ strălucitŭ. Ne-amŭ adunatŭ în o pădurice lêngă Viena, unde dupa ce s'a vorbitŭ despre însemnătatea acestei marĭ sĕrbătorĭ naţionale românescĭ, despre faptele martirilorŭ noştri, sau ridicatŭ toaste pentru vecînica lorŭ odihnă, pentru Maiestatea Sa Impĕratulŭ, pentru comitetulŭ centralŭ din Sibiiu, pentru diaristică şi cei ce luptă cu inimă curată pentru interesele nóstre.

S'a espedatŭ apoi o telegramă comitetului centralŭ din Sibiiu şi celui mai mare filologŭ românŭ, Reverendissimului domnŭ Tim. Cipariu, a căruia di onomastică cade în 3 (15) Maiu. Mercurŭ.

Tinerimea română din Viena a adresatŭ conferinţei din Sibiiu următórea telegramă:

Viena, 1 Iuniu.

„Tinerimea română din Viena salută cu deplină încredere pe representanţii Românilorŭ din Ungaria, Bănatŭ şi Transilvania. Drepturile naţionale romane, basate pe însemnătatea crescândă a Românilorŭ, vorŭ triumfá! Solidaritatea în luptă pentru ele le va asigurá victoria!"

Din comitatulŭ Aradului.

Din lipsa de spaţiu şi spre a ocoli' o întârdiere, cu regretŭ ne vedemŭ constrinşĭ a comunicá pe scurtŭ declaraţiunea d-lui I. Popoviciu Desseanu şi apelulŭ mai multorŭ membri din comitetulŭ esecutivŭ:

D. Iónŭ Popoviciu Deseanu dice în declaraţiunea ce ni-o trimite, că e neadevĕratŭ, că d-sa, ca preşedinte alŭ comitetului esecutivŭ din Aradŭ, ar fi militatŭ pentru intrarea Românilorŭ în partida guvernamentală. D-sa a recomandatŭ numai comitetului, ca sĕ se pună, prin o deputaţiune, în înţelegere cu partida guvernului, pentru a face cu putinţă alegerea elorŭ trei candidaţĭ românĭ cu programa naţională de la Sibiiu. In fine d-sa convócă pe diua de 4 Iunie, la 4 óre după amédĭ, în Aradŭ o conferinţă generală a alegĕtorilorŭ românĭ din comitatulŭ Aradului, care sĕ hotărască asupra desbinării ivite între d-sa şi membrii comitetului esecutivŭ.

In acelaşĭ timpŭ primimŭ şi unŭ comunicatŭ cătră alegĕtorii românĭ din comitatulŭ Aradului, datŭ şi subscrisŭ de membrii comitetului esecutivŭ d-nii: N. Philimonŭ, M. B. Stănescu, G. Telescu, Dr. D. Magdu, I. Câmpianŭ, G. Venter, I. Moldovanŭ, P. Truţa, A. Suciu şi V. Mangra.

In acelŭ comunicatŭ numiţii membrii susţinŭ, că d. I. Popoviciu Deseanu a propusŭ, ca Românii sĕ facă causă comună cu partidulŭ guvernamentalŭ, iar comitetulŭ esecutivŭ cu 11 voturĭ contra 5 şi 2 abţinerĭ a primitŭ propunerea d-lui M. B. Stănescu, care dice:

»Comitetulŭ esecutivŭ ia parte la alegerĭ pe basa programei oposiţionale contra guvernului actualŭ şi în acele cercurĭ electorale, unde partida naţională română nu va avé candidaţii sĕi, va sprijini pe candidaţii oposiţiunilorŭ maghiare. Partida oposiţională moderată maghiară, fără a pretinde fusionarea Românilorŭ cu ea, va lucrá pentru reeşirea candidaţilorŭ românĭ naţionalĭ în cercurile electorale Radna, Boroşineu şi Iosăşelŭ.«

Astfelŭ comitetulŭ apeléză la alegĕtorii românĭ din comitatulŭ Aradului, dicêndŭ:

»In urma acestorŭ împrejurărĭ, sĕ ne grupămŭ toţĭ sub acelaşĭ stégŭ alŭ solidarităţii naţionale şi sĕ ne folosimŭ de celŭ mai sfântŭ dreptŭ: dreptulŭ de alegere, şi conformŭ cu interesele nóstre române în cerculŭ Radna, Boroşineu şi Iosăşelŭ sĕ votămŭ pentru candidaţii românĭ naţionalĭ, iar în celelalte cercurĭ sĕ votămŭ pentru candidaţii oposiţiunii moderate maghiare. Condidaţii naţionalĭ românĭ sunt: Mircea B. Stănescu pentru cerculŭ Boroşineului, Iónŭ Moldovanŭ pentru cerculŭ Radna, Dr. G Popa pentru cerculŭ Iosăşelŭ.«

Revoluţiunea din Clusiu.

In privinţa vĕrsării de sânge în Clusiu publicămŭ după »Kolozsvári Közlöny« următórea dare de sémă:

»Pe feţele masselorŭ ce se postaseră de-alungulŭ uliţei puteĭ observa o tainică înţelegere. S'a doveditŭ, că femeile ţineu ascunse sub hainele lorŭ grămedĭ de bolovanĭ de granitŭ ascuţiţĭ, de câte 2—3 kilograme; acestĭ bolovanĭ i-amŭ luatŭ din căruţă: erau meniţĭ să ne ucidă. Dela o persónă competentă amŭ auditŭ, că petrile veniau de prin curţile caselorŭ.

După raportulŭ poliţiei Bartha, Ugron şi Haupt au datŭ signalulŭ la aruncarea petrilorŭ, făcêndŭ mulţimei semnŭ cu pălăriile. Ei mergeu în trăsurĭ în fruntea conductului, şi erau primiţĭ cu aplause de bucuriă de cătră massele ce sbiărau şi svĕrliau cu petri.

Acumŭ dorimŭ să scimŭ, cu ce se vorŭ scusá organele poliţiei?

Casulŭ de erĭ nu are de locŭ nicĭ o asemĕnare cu celŭ dela Czegléd. Acolo unŭ omŭ, care a fostŭ şi deputatŭ, s'a pusŭ în potriva unui oraşŭ ce-şĭ serba o sĕrbătóre privată; aicĭ a venitŭ unŭ candidatŭ sĕ-şĭ facă profesiunea de credinţă. Acolo a fostŭ bătută cu ouĕ clocite o singură persónă străină, fiindcă s'a împotrivitŭ opiniunei publice; aicĭ a fostŭ atacată viaţa celorŭ mai vrednicĭ cetăţenĭ ai oraşului. Acolo s'a făcutŭ demonstraţiune politică contra unui cortegŭ volantŭ; aicĭ s'a organisatŭ unŭ atentatŭ cu scopulŭ de a ucide, pe cei mai vrednicii funcţionarĭ şi patrioţĭ, pe părinţii de familiă şi pe tóte celebrităţile oraşului.

Vice-comitele, primarulŭ, căpitanulŭ, vice-căpitanulŭ, senatorĭ şi profesori universitarĭ, industriaşĭ şi proprietarĭ, femei, preşedintele electoralŭ şi capii partidelorŭ, preoţĭ şi străinĭ, carĭ din întêmplare au ajunsŭ cu trăsurile în mijloculŭ conductului, anume doi francezĭ, toţĭ au fostŭ espuşĭ celei mai sĕlbatice brutalităţĭ.

Ticăloşia de erĭ, a fostŭ efectulŭ stilului incetăţênitŭ la noi de diarula murdarŭ »Ellenzék«?

Acestŭ diarŭ e sufletulŭ vătămărilorŭ de onóre şi alŭ duelurilorŭ, cuibulŭ aţiţărilorŭ celorŭ din stânga estremă.

In turburările de erĭ se manifestă morala celorŭ din stânga estremă. Stupiditatea a năvălitŭ asupra »celorŭ ce jăfuescŭ sudórea feţei (ţĕranilorŭ), asupra plătiţilorŭ, vêndutţilorŭ şi vêndĕtorilorŭ.« Demonulŭ demagogiei a isbucnitŭ din trupurile lui Ugron şi Bartha şi s'a postatŭ cu dênşii rînjiţĭ şi cu privire dobitocéscă la spatele argumentelorŭ »luptei de principiu,« la spatele pietrilorŭ de granitŭ.

Şi poliţia nóstră n'a credutŭ, că acésta e cu putinţă? Ce optimismŭ! Dar apoi cine póte pretinde dela ea, ca sĕ se ocupe cu psichologia criminală? şi apoi — precum audimŭ — nicĭ n'are destui cai pentrŭ poliţaĭ călărĭ. Si cine ar crede în eşirea pietrilorŭ, că adecă piétra, aruncată de măna lui Verhovay în ministrulŭ-preşedinte, va cădé în Clusiu, şi o mână ca alui Verhovay va da cu ea în Hegedüs Sándor? Ei bine, poliţia a învĕţatŭ celŭ puţinŭ acuma în urmă ca slovaculŭ, şi se va îngriji, ca sĕ céră putere armată şi sĕ încartireze soldaţĭ în fie-care casă din strada Hidelveg.

Ceremŭ putere armată cu atâtŭ mai vêrtosŭ, că unde poliţia n'are destui cai, acolo avemŭ lipsă de soldaţĭ.

In deosebi ceremŭ sĕ fimŭ apĕraţĭ pentru că nu ni-ar plăcé, ca primarulŭ şi căpitanulŭ sĕ ne părăsĕscă érăşĭ în vreme de primejdie, cum au făcutŭ ierĭ, mergêndŭ în fuga cu căruţa şi nebăgêndu-ne în sémă, cândŭ i-amŭ chiematŭ. O ceremŭ acésta, fiindŭ că chiar acuma audimŭ, că Bartha Miklós, în discursulŭ sĕu de astădĭ a aprobatŭ purtarea Hidelvegenilorŭ, tăgăduindŭ însĕ că elŭ ar fi autorulŭ mişcării. Elŭ a disŭ, că cei ce n'au dreptŭ de alegere în acestŭ modŭ sunt siliţĭ a-'şĭ manifestá convingerea lorŭ.

Unde ai ajunsŭ sfântă independenţă! cine au luatŭ moştenirea lui Rakoczy! Te-ai făcutŭ partidă, care trăiesce din slăbiciunea poliţieĭ! Tristŭ!!...

Sinodulŭ parochialŭ din Braşovŭ.

Duminecă şi Lunĭ în 20 şi 21 Maiu s'a ţinutŭ sinodŭ parochialŭ la biserica Sf. Nicolae din Prundŭ. In 20 Maiu, d-lŭ protopopŭ I. Petricŭ a anunţatŭ dela altarŭ, că se va continua sinodulŭ începutŭ, a învitatŭ pe parochienĭ să remână în numĕrŭ câtŭ se póte de mare şi la desbaterĭ să ia parte cu mai multă precauţiune şi să se ferĕscă de personalităţĭ. Invitarea d-lui protopopŭ a fostŭ cu bunŭ efectŭ, căcĭ parochienii presenţĭ au rĕmasŭ la sinodŭ, au desbătutŭ cestiunile cu chibsuélă şi mai repede s'a ajunsŭ la resultatŭ. După verificarea procesului verbalŭ din sinodulŭ de mai 'nainte s'a trecutŭ la referatulŭ comisiunei.

Privitorŭ la fundaţiunea căpitanului Cristurianŭ, din care se întreţinŭ 3 studenţĭ cu locuinţă şi cu mâncare, s'a hotărîtŭ ca interniştii să producă pe lângă testimonii trimestrale şi copii vidimate, carĭ să se păstreze în archivă. Intru câtŭ privesce legatulŭ „Maria Ivancicĭ« născută »Şandru« pentru ajutorŭ la măritatulŭ fetelorŭ sĕrace s'a decisŭ, ca comitetulŭ să lucreze şi să publice regulamentulŭ proectatŭ pentru distribuirea acestui ajutorŭ, şi ca acestŭ legatŭ sĕ se inducă în Inventarulŭ de pe 1883 separatŭ cu produsulŭ ce resultă. Referitorŭ la ocuparea postului de parochŭ prin Dl. V. Voina s'a luatŭ cu plăcere spre sciinţă, şi i s'a uratŭ anĭ mulţĭ, ca sĕ pótă lucrá pentru binele parochienilorŭ. Referitorŭ la capelanatŭ, de órece înfiinţarea unui capelanŭ s'a decisŭ şi s'a accentuatŭ şi după mórtea meritatului parochŭ Andronicŭ Androne, de aceea necesitatea se constată şi acum şi sinodulŭ lasă acéstă cestiune, ca comitetulŭ sĕ o regnleze şi sĕ o aducă într'unŭ sinodŭ estraordinarŭ. Referitorŭ la stipendiile conferite la 3 elevi dela gimnasiu, unui clericŭ în Sibiiu şi unui studentŭ la academia de comerciu, toţĭ din acéstă parochie, s'a luatŭ cu plăcere spre sciinţă. In legătură cu acésta s'a autorizatŭ comitetulŭ a mijlocí unŭ stipendiu potrivitŭ pentru unŭ clericŭ absolventŭ din parochia nóstră spre a putea fi trimisŭ la studii mai înalte. Referitorŭ la cele 10 stipendii de câte 50 fl. anualŭ pentru copii din Braşovŭ, carĭ s'ar aplicá la meserii, s'a luatŭ cu plăcere spre sciinţă. Intrŭ câtŭ privesce stola preoţilorŭ, s'a hotărîtŭ ca grabnicŭ sĕ se lucreze unŭ normativŭ cu împărţirea în clase, astfelŭ, ca parochienii sĕ declare ocasionalŭ, în care clasă sĕ fie socotiţĭ. S'a hotărîtŭ totdeodată, ca sĕ se facă unŭ conspectŭ despre concubinate şi despre fii nelegiuiţĭ, ca astfelŭ sĕ se pótă luá disposiţiunile de lipsă în acéstă privinţă.

Totdeodată sĕ se facă unŭ conspectŭ despre copiii apţĭ de a cercetá scóla şi carĭ de presentŭ în mare numerŭ nu o cerceteză. Unele petiţiunĭ făcute cătră comisia sinodală se recomândă din partea aceleia şi sinodulŭ decide, ca sĕ se dea petentului din acésta parochie 100 fl. pentru a se perfecţioná în croitoriă, sĕ dea 50 fl. pentru zidirea scólei din Apaţa şi în fine unui tênerŭ din parochiă, care se ocupă cu pictura sĕ i-se dea unŭ ajutorŭ potrivitŭ.

Venindŭ la rêndŭ socotelile de pe anulŭ 1883, s'a desbătutŭ mai multă vreme. Comisia constată, că unele chitanţe nu sunt aşa după cum se cere de către Consistoriu şi de aceea învită pe sinodŭ a luà la desbatere acésta împrejurare. Referentulŭ comisiunei rógă pe presidentulŭ sinodului, ca să spună în sinodŭ, ce se cere din partea Consistoriului relativŭ la chitanţe. Presidentulŭ a declaratŭ, că disposiţiile consistoriale sunt astfelŭ, încâtŭ unele chitanţe esistente nu se privescŭ ca documente valide. Intrebândŭ mai departe referentulŭ comisiunei, că s'au aprobatŭ séu ba socotelile bisericescĭ pe anulŭ 1882, d. presidentŭ rĕspunde, că consistorulŭ nu le-a aprobatŭ, ci a arĕtatŭ unele mancităţĭ şi a cerutŭ sĕ se rectifice. Fiind-că astfelŭ stă lucrulŭ, referentulŭ rogă totŭ pe D-lŭ preşedinte sĕ spună décă potŭ încheiá socotelile pe 1883 nefiindŭ aprobate cele din 1882 şi că décă se póte, (ceea ce este în contra §. 21 VII. şi a punctului 5 Budgetŭ II. din Regul. pentru administr. şi controla averilorŭ bis.) se póte discutá asupra socotelelorŭ pe 1883? Preşedintele a datŭ desluşirĭ la acéstă întrebare, în urma cărora D-lŭ Dumitru D. Iarca ca membru în comisia sinodală, aducêndŭ în scrisŭ şi unele mancităţĭ, a propusŭ ca socotelile sĕ se înapoieze comitetului şi sĕ caute ca câtŭ mai iute sĕ capete absolutoriu pentru socotelile din 1882 şi sĕ rectifice mancităţile pe 1883 şi apoi sĕ vină pentru a doua óră în sinodŭ cu socotelile parochiei. Sinodulŭ a primitŭ propunerea C-lui Iarca. — La propunerea făcută în sinodŭ s'a hotărîtŭ, ca preotulŭ, care anunţă în biserică diua sinodului sĕ fie îndatoratŭ a anunţa şi redacţia „Gazetei Transilvaniei," şi a o rugá sĕ ia notiţă. Totdeodată sĕ se îngrijéscă pentru medicină la sĕrăcimea din parochiă. Comitetulŭ este însărcinatŭ a căutá o modalitate pentru a se pune în aplicare acéstă decisiune de mare importanţă pentru parochienii sĕracĭ. — Sinodulŭ s'a amânatŭ pe timpŭ nedeterminatŭ, şi ţinerea lui se va anunţá.

De altmintrelea aceste două şedinţe din urmă ale sinodului au decursŭ în cea mai mare ordine. Pare-nise că la acésta a contribuitŭ absentarea de la şedinţe a isvorului neînţelegerilorŭ.

De prin Bănatŭ.

(Cores. part. a Gaz. Trans.)

Satulŭ nou, 21 Maiu 1884.

Trupa teatrală română ambulantă sub conducerea domnului directorŭ G. Aug. Petculescu de mai multŭ timpŭ petrece în părţile Bănatului. Trupa d-sale bine organisată a pusŭ în uimire pe locuitorii acestui ţinutŭ, carĭ nu avéu nicĭ idee despre teatrulŭ românŭ, cu atâta mai puţinŭ despre datinile, moravurile, precum şi de costumele românescĭ. De presinte d-lŭ Petculescu cu trupa sa petrece în comuna Satulŭ-nou, comună aprópe cu 8000 locuitorĭ, dintre carĭ 7000 românĭ, ér 1000 sêrbĭ, puţinĭ şvabĭ, ungurĭ, nemţĭ etc. Acéstă comună cu o inteliginţă numerósă română, e centrulŭ românismului în aceste ţinuturĭ.

Piesele bine alese şi jucate cu destulă artă şi gustŭ au produs şi producŭ mare efectŭ atât asupra publicului românŭ, care abia de unŭ timpŭ încóce a începutŭ a se trezí din letargiă şi a fi consciu de limba şi datinile strămoşescĭ, câtŭ şi asupra Sêrbilorŭ carĭ, onóre sĕ le fie, sciu aprecia fără patimă totŭ ce e bunŭ şi frumosŭ.

Poporulŭ românŭ abia erĭ alaltă-erĭ scăpatŭ de scóla şi disciplina militară nemţéscă deoparte, ér de altă parte de păstorirea sufletéscă sêrbéscă, cu bucurie alérgă pentru a se desfătá şi a privi cu mândriă la graiulŭ dulce, la cântecile melodióse şi duióse, la costumele pitorescĭ înfăţişate pe scena română. Onóre d-lui Petculescu, care pe lângă tóte luptele d-sale a putută străbate şi până aci, unde lipsa Taliei române e mai simţită ca orĭ în care alte ţinuturĭ locuite de românĭ. Onóre trupei d-sale care debutéză cu atâta artă şi îndemânare. Onóre publicului românŭ şi străinŭ, care a sciutŭ a-lŭ aprecia şi îmbrăţoşa cu căldură.

Bóla de ochĭ egipténă (Trachoma) bântue tare în părţile banatului apropiate de Dunăre. In comuna Satulŭ nou sunt aprópe la 500 bolnavĭ de ochĭ. Măsurile necesare pentru vindecarea acestui morbŭ s'au luatŭ din partea ministrului, trimiţêndŭ medicĭ specialiştĭ retribuiţĭ, din bugetulŭ statului.

Pe viitorŭ vĕ trămitŭ date statistice despre starea acestei bóle, cum şi despre mişcările nóstre naţionale, avêndŭ de cugetŭ a rĕspândí în mai multe cercurĭ de pe ací preţuitulŭ D-vóstră organŭ politicŭ, deórece suntemŭ tare remaşĭ îndărăptŭ în privinţa celorŭ ce se întêmplă pela noi şi prin Transilvania. Notificŭ ací că eu abia de 3 lunĭ am venitŭ în părţile acestea, şi m'am uimitŭ despre starea poporului de pe ací, care abia are unŭ vocabulariu de 200 şi mai bine de cuvinte româneştĭ, de şi elŭ e românŭ,

Acuma începe a se tredí şi a-şĭ recuirá ómenĭ cu sciinţă şi bunĭ românĭ. Este multŭ terenŭ ne bătutŭ. Sperŭ că cu timpulŭ ne vomŭ pune pe calea adevĕrului.

Ciangăulŭ

Cronica Comercială.

(Urmare.)

Fiind-că vorbimŭ de industria naţională, de protecţiunea ce trebue sĕ i se acórde, şi pentru că în asemenea materie faptele sunt maĭ convingĕtóre de câtŭ vorbele, vom comunicá cititorilorŭ câte-va date publicate de curêndŭ de unŭ diarŭ financiarŭ din New-York.

Staturile-Unite, după ce îşĭ dobândiră independinţa, căutară a întemeia o industriă naţională, lucru la care Englitera se împotrivise până în ajunulŭ rĕsboiuluĭ pentru independinţă. Scopulŭ urmăritŭ de patrioţĭ ca Clay şi Calhouns era de a avea unŭ sistemŭ economicŭ americanŭ, prin care Staturile-Unite sĕ devie mai independinte de Europa. În anulŭ 1824 se inaugură sistemulŭ protectorŭ printr'unŭ Actŭ alŭ congresului americanŭ. Mulţămită noului regimŭ economicŭ industria americană luă o desvoltare mare. Intrebarea este, în ce a consistatŭ acestŭ sistemŭ practicatŭ cu tenacitate până astădĭ? Rĕspunsulŭ este simplŭ: în tacse, marĭ asupra obiectelorŭ de fabricaţiune streină.

Cu regimulŭ acesta protectorŭ nu uumai că industria naţională s'a desvoltatŭ, dară Staturile-Unite şi-au creatŭ unŭ venitŭ atâtŭ de mare din vămi, încâtŭ au pututŭ întêmpiná mai tóte sarcinile statului. In 1824 vămile aduceau un venitŭ de 127,500,000 leĭ; în 1883 acelaşŭ venitŭ a trecutŭ peste unŭ miliardŭ de leĭ.

Până la teribilulŭ resbelŭ civilŭ ce isbucní între Statele de Nordŭ şi cele de Sudŭ, mai totŭ bugetulŭ federalŭ era întêmpinatŭ cu veniturile vamale, căcĭ vêndarea pămênturilorŭ domeniale aducea prea puţine veniturĭ, iar parte erá în deficitŭ. Cu tóte acestea cheltuelile sporindŭ guvernulŭ americanŭ a căutatŭ sĕ îşĭ creeze alte veniturĭ. Cunoscutulŭ ministru de finance D. Chase propuse sĕ se mai urce taxele vamale asupra zaharului, cafelei, céiului şi de a stabilí o taxă asupra proprietăţii reale şi personale. Taxele fură votate dinpreună cu o imposiţiune directă de 100,000,000 leĭ asupra Staturilorŭ rĕmase credinciόse pactului federalŭ. Cu acéstă ocasiune D. Chase rosti următórele cuvinte pe care ne permitemŭ a le recomanda la deosebita atenţiune a ómenilorŭ noştri de Stat şi în specialŭ a acelorŭ, carĭ credŭ că au dreptŭ sĕ scótă la rentă în socotéla viitorului. Nu avemŭ dreptulŭ, a disŭ D. Chase, de a pune o datorie perpetuă în sarcina generaţiunilorŭ viitóre. Acésta nu este o idee de origine americană şi nicĭ că trebue sĕ se naturaliseze la noĭ.

Intr'unŭ cuvêntŭ iată unŭ sistemŭ condemnatŭ de economiştĭ, sistemulŭ protectorŭ, aplicatŭ de aprópe o jumĕtate de secolŭ în Staturile-Unite, unde, după ce a creatŭ industria, naţională a produsŭ atâtea veniturĭ în câtŭ s'a pututŭ acoperí cea mai mare parte din cheltuielile Statului. Economiştii îlŭ condamnă, însĕ americanii îlŭ binecuvintéză şi păstréză eternă recunoscinţă marilorŭ economiştĭ Carrey şi F. Liszt, carĭ au contribuitŭ la întemeiarea lui.

Economiştii, în dorinţa lorŭ de a vedea triumfulŭ liberului schimbŭ, mergŭ până a susţine că nu se póte întemeia industria cu ajutorulŭ sistemului protectorŭ; cu tóte acestea faptele dovedescŭ câtŭ se amăgescŭ. Astfelŭ, fiindcă vorbirămŭ de Staturile-Unite ale Americei, vomŭ comunica cetitorilorŭ că industria mătăsei de abia începuse pe la 1850. La acea epocă esistau 29 stabilimente cu unŭ capitalŭ de două milióne lei şi 857 lucrătorĭ. De abia trecură treidecĭ de anĭ şi la adăpostulŭ sistemului protectorŭ se înfiinţară 383 stabilimente cu un capitalŭ de 100 milióne lei şi în care lucrau 32,000 lucrătorĭ prmindŭ 45,000,000 lei dreptŭ salarii. La aceiaşĭ dată mai tóte mătăsăriile se aducéu din afară; ér astădĭ mai multŭ de o treime sunt produse de manufacturile locale.

Cu tótă învederarea faptelorŭ; cu tótă starea prosperă a industriei Americane, totuşĭ economiştii ortodoxĭ condamnă politica economică a Staturilorŭ-Unite şi-ĭ prevestescŭ cele mai marĭ nenorocirĭ. Tóte bune de pe carte; însĕ lumea caută fapte. De când esistă Europa nicĭ o industriă nu s'a născutŭ şi nu s'a desvoltatŭ în afară de sistemulŭ protectorŭ; acestuia datoresce Anglia, Francia, Germania, Austria, Rusia, şi orĭ-care altă ţéră industriile ce au. Apoi décă aşa este, cum vrem noi Românii să creămŭ o industrie în afară de regulile comune? Cu liberulŭ schimbŭ nicĭ că póte fi vorba de industriă naţională română. Din două una; orĭ voim seriosŭ să întemeiămŭ o industriă naţională, şi atuncĭ trebue să avemŭ tarife protectóre; orĭ voim să avemŭ libertatea absolută a comerciului, şi atuncĭ să nu ne mai gândimŭ la industriă naţională, pentru că acésta este cu neputintă. Eu unulŭ totŭ sper că românii nu dorescŭ sĕ facă din ţéra lorŭ unŭ bazar internaţionalŭ, şi că, după pilda altorŭ némurĭ, vor adopta sistemulŭ protectorŭ pentru a puté da ţĕrei industria.

Mai nou. In momentulŭ cândŭ se încheiămŭ fóia primimŭ din Aradŭ următórea telegramă:

Conferinţa înscenată de Desseanŭ, de organele comitatului şi ale consistoriului ne voindŭ se asculte discursulŭ de deschidere alŭ lui Desseanŭ a fostŭ disolvată de către comisarulŭ poliţiei.

Astădĭ 5 Iuniu conferenţa s'a întrunitŭ de nou! Desseanŭ a vorbitŭ şi unguresce. Alegătorilorŭ oposiţiunalĭ li-s'a opritŭ întrarea, care erá permisă numai unora pe lângă biletŭ dela preşedintele între puscĭ şi baionete. Candidaţii guvernamentalĭ süntŭ: Beleşŭ şi Gurbanŭ.

Corespondintele.

Diverse.

Operă în Braşovŭ. Erĭ s'a datŭ prima representaţiune »Faust« în localulŭ celŭ nou de véră, care s'a zidîtŭ cu ocasiunea festivităţilorŭ reuniunei de cântărĭ săsescĭ. Nu sciamŭ, că pentru ca sĕ putemŭ rĕsuflá şi noi odată la unŭ teatru, va trebuí mai ântâiŭ sĕ serbeze Saşii jubileulŭ de 25 de anĭ alŭ societăţii lorŭ de cântări.

Altădată cândŭ teatru erá rĕu cercetatŭ, toţĭ învinovăţiau publiculŭ, că nu are simţŭ, că nu scie aprecia arta şi altele. In acésta presupunere mulţĭ credeau că localulŭ în care între aprópe 2000 persóne, va fi de totŭ golŭ, însă s'au înşĕlatŭ, căcĭ atâtŭ parterulŭ câtŭ şi galeria gemea de lume. O probă fórte bună că nu publiculŭ e acela, care stă passibilŭ, ci aceia a cărorŭ chemare este de a face posibilă desvoltarea lui. Suntŭ vr'o câţĭ-va anĭ de cândŭ s'a constituitŭ unŭ fondŭ pentru zidirea unui teatru. Ni-e témă însă, că în seculŭ acesta nu vomŭ ajunge a-i pune fundamentulŭ; de aceea ar fi consultŭ sĕ se lase fondulŭ de moştenire şi mai bine sĕ se găséscă modulŭ cum s'ar puté zidí provisoricŭ unŭ teatru mai modestŭ, care sĕ serve şi pentru érnă, mai alesŭ că avemŭ deplină convicţiă, că pe acela din perspectivă nu vomŭ avé fericirea nicĭ unii dintre noi sĕ-lŭ vedemŭ.

Astădĭ sĕ va dá „Don Juan" de Mozart.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 4 Iunie st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.85
Rentă de aurŭ 4% . . .	91.75
Rentă de hârtiă 5% . .	88.65
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.–
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.60
Bonurĭ rurale ungare . .	101.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.50
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.–
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.–
Bonurĭ rurale transilvane	101.50
Bonurĭ croato-slavone . .	100.–
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.30
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	115.30
Renta de hărtiă austriacă	80.45
Renta de arg. austr. . .	81.30
Renta de aurŭ austr. . .	102.10
Losurile din 1860 . . .	135.30
Acţiunile băncel austro-ungare	859.–
Act. băncel de creditŭ ung.	309.50
Act. băncel de creditŭ austr.	308.20
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.76
Napoleon-d'orĭ	9.69
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.70
Londra 10 Livres sterlinge	122.20

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 23 Maiŭ st. v. 1884.

Renta română (5%). . . .	Cump.	$94^{7}/_{8}$	vênd.	$95^{1}/_{4}$
Renta rom. amort. (5%) . .	»	$95^{1}/_{4}$	„	95
» convert. (6%) . .	»	$98^{1}/_{8}$	»	$100^{3}/_{4}$
Împr. oraş. Buc. (20 l.) . . .	»	32	»	34
Credit fonc. rural (7%) . .	»	$102^{1}/_{4}$	„	$105^{1}/_{4}$
» „ „ (5%) . .	„	$92^{1}/_{2}$	„	$93^{3}/_{4}$
» » urban (7%) . .	»	$103^{1}/_{2}$	„	104
» » » (6%) . .	»	$99^{1}/_{8}$	»	100
» » » (5%) . .	»	$90.^{5}/_{8}$	»	$90^{1}/_{2}$
Banca naţională a României	„	1429.	„	——
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	„	$332.^{1}/_{2}$	„	—
« » » Naţională . .	„	239.	»	—
Aurŭ	„	$3.55^{1}/_{2}$	„	3.65
Bancnote austriace contra aurŭ	„	2.07.	„	2.09

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 5 Iunie st. n. 1884.

Bancnote româneseĭ	Cump.	9.32	Vênd.	9.33
Argint românesc	»	9.24	»	9.28
Napoleon-d'orĭ	»	9.67	»	9.69
Lire turcescĭ	»	10.90	»	10.98
Imperialĭ	»	9.90	»	9.96
Galbenĭ	»	5 62	»	5.66
Scrisurile fonc. »Albina« . . .	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.			

Numere complete din „Gazetă„ dela 1 Ianuariu a. c. se mai află.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

ḌIARŬ CUOTIDIANŬ.

Abonamente

se potŭ face la **1** şi **15** a fie-cărei lunĭ.

Pentru Austro-Ungaria pe anŭ . , . 12 fl. v. a.

„ „ „ ½ „ . . . 6 „ „

„ „ „ ¼ „ . . . 3 „ „

Se acórdă abonamente şi lunare cu . . 1 „ „

Pentru România şi străinătate pe anŭ . 36 francĭ

„ „ „ „ ½ „ . 18 „

„ „ „ „ ¼ „ . 9 „

Celŭ mai uşorŭ mijlocŭ de abonare este prin mandatŭ postalŭ. Abonamentele se plătescŭ înainte.

Rugămŭ pe domnii abonaţĭ sĕ binevoiéscă a ne da lămuritŭ adresa, ca trimiterea ḍiarului sĕ nu sufere nicĭ cea mai mică întârḍiere.

Tarifa anunciurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6

Pentru inserţiunĭ şi reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de 3— 4 orĭ 10%

„ „ „ 5— 8 „ 15%

„ „ „ 9—11 „ 20%

„ „ „ 12—15 „ 30%

„ „ „ 16—20 „ 40%

Dela 20 de repeţirĭ în susŭ 50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Braşovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Tipografia Alexi Braşovŭ.